

Parag Khanna. Connectography: Mapping the Future of Global Civilization. New York: Random House, 2016. 512 หน้า, ISBN 9780812988550

“เรากำลังก้าวเข้าสู่ยุคที่เมืองจะมีความสำคัญมากกว่ารัฐ และห่วงโซ่อุปทานจะมีความสำคัญมากกว่าพลังทางการทหาร ที่ซึ่งเป้าหมายก็คือการปกป้องห่วงโซ่อุปทานมากกว่าการป้องกันเส้นเขตแดน การแข่งขันกันเพื่อสร้างความเชื่อมโยงคือการแข่งขันกันของศตวรรษที่ 21”
(หน้า 6)

ในอดีตที่ผ่านมา เรามีความเชื่อร่วมกันพอสมควรว่าการพัฒนาของระบบสาธารณูปโภค ถนน รถไฟ เรือ หรือการขนส่งรูปแบบต่างๆ หรือการขยายตัวของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เร่งกระบวนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม ความสลับซับซ้อนที่ถูกเร่งด้วยระบบเครือข่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ทำให้ความเร็วของการติดต่อสื่อสารรวดเร็วและกระชับแน่น จนปัจจัยและเงื่อนไขด้านความห่างไกลของพื้นที่ที่เคยถูกถือว่าเป็นหนึ่งในเงื่อนไขของการติดต่อในโลกอดีตถูกให้ความสำคัญลดน้อยลงไปตามลำดับ การกระชับแน่นที่มากขึ้นของเวลาและสถานที่นั้นทำให้ภาพการมองมิติทางภูมิศาสตร์เปลี่ยนแปลงไป การเดินทางระหว่างสองพื้นที่ที่เคยห่างไกล กลับไม่เป็นปัจจัยต่อการติดต่อด้วยโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่รวดเร็วมากขึ้นและครอบคลุมมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการพัฒนาของระบบสาธารณูปโภค การเชื่อมโยงทางกายภาพที่ทำให้การติดต่อกันระหว่างชุมชน เมือง และประเทศที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น และสะดวกมากขึ้นทั่วทั้งโลก ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เราต้องมองประเด็นเรื่องความห่างไกลของพื้นที่หรือปัจจัยทางภูมิศาสตร์อันเป็นหลักสำคัญของวิชาภูมิรัฐศาสตร์จึงควรถูกทบทวนและพิจารณาใหม่ว่าการพัฒนาของระบบสาธารณูปโภคเหล่านี้ทำให้รัฐเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ทั้งในเชิงการพัฒนาเมือง ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และตัวอำนาจของรัฐเอง

หรืออาจกล่าวได้ว่า เราอาจจะต้องกลับมาย้อนถามถึงประเด็นเรื่องการศึกษาวิชาภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบันว่า การศึกษาโดยยังใช้เส้นเขตแดนเป็นประเด็นหลักหรือในฐานะที่เป็นประเด็นของการศึกษานั้น ยังคงมีประสิทธิภาพในการอธิบายประเด็นความขัดแย้งหรือความร่วมมือระหว่างประเทศอยู่หรือไม่ อำนาจของรัฐที่เคยควบคุมเส้นเขตแดนยังมีความเข้มข้นอยู่มากแค่ไหนเส้นเขตแดนยังคงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมียุทธศาสตร์สำคัญในการเมืองระหว่างประเทศอยู่หรือไม่ เพราะในโลกปัจจุบันที่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย เชื่อมโยง และครอบคลุมข้ามเส้นเขตแดนจนทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายของคน สิ่งของ เชื้อโรค และสิ่งต่างๆ ไม่ได้ขึ้นกับหรืออยู่ภายใต้

อิทธิพลของเส้นเขตแดนอีกต่อไป เราจะมีวิธีการศึกษาเส้นเขตแดน ภูมิศาสตร์ การเมือง หรือความเชื่อมโยงระหว่างประเทศอย่างไร เพื่อจะเข้าใจปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนเหล่านี้ รวมไปถึงการวางยุทธศาสตร์ด้านการเมืองและเศรษฐกิจในโลกอนาคต

แต่เดิมความเชื่อที่ว่าภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนดโชคชะตา (Geography is destiny) ของรัฐต่างๆ อาจจะไม่เป็นความจริงอีกต่อไป¹ เพราะในโลกปัจจุบันการเชื่อมโยงต่างหากที่เป็นตัวกำหนดโชคชะตาของรัฐ นี่คือประเด็นแรกที่ Parag Khanna ได้เสนอข้อชักชวนให้เรามองยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงของรัฐใหม่ในหนังสือเล่มใหญ่ของเขา Khanna เสนอว่าในโลกปัจจุบันที่ซึ่งเส้นเขตแดนและคุณลักษณะของอำนาจอิทธิพลที่เคยเข้มแข็งและเป็นเกราะกำบังในการสร้างกำแพงระหว่างรัฐได้เริ่มสั่นคลอนเพราะความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ผลพวงจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาของระบบสาธารณูปโภคที่เชื่อมโยงรัฐและภูมิภาคต่างๆ ของโลกเข้าไว้ด้วยกัน จนราวกับว่าแผนที่โลกในสมัยใหม่และที่มีในอนาคตอาจจะไม่ต้องระบุเส้นเขตแดนอีกต่อไป แต่สิ่งที่ควรถูกวาดลากบนแผนที่คือเส้นทางการเชื่อมโยงโลกที่ยึดโยงโลกเข้าไว้ด้วยกันผ่านการพัฒนา “สาธารณูปโภค” มากกว่า เส้นที่ควรถูกวาดอยู่บนแผนที่จึงควรเป็นเส้นทางถนนที่เชื่อมโลกทั้งโลกไว้ การเชื่อมของรถไฟ เส้นทางทางขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศสายใยแก้วนำแสง (Fiber-optic cable) ได้มหาสมุทรระบบไฟฟ้า ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่สำคัญมากกว่าในระบบเศรษฐกิจและการเมืองโลกปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ มันเป็นสิ่งขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ และส่งผลต่อการเมืองและเศรษฐกิจมากกว่าเส้นเขตแดน

Khanna ชี้ชวนเอาไว้ให้เราเห็นภาพของโลกอดีต ปัจจุบัน และอนาคตว่ามันได้พัฒนาและจะพัฒนาไปได้อย่างความสลับซับซ้อนของสาธารณูปโภค ซึ่งประกอบไปด้วยถนน รถไฟ พลังงานไฟฟ้า สายไฟเบอร์ที่พาดผ่านข้ามโลก ระบบอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็วและครอบคลุม เขาเชื่อว่าเรากำลังก้าวเข้าสู่โลกที่เมื่อนั้นจะมีความสำคัญมากกว่ารัฐและห่วงโซ่อุปทาน (Supply chains) เป็นสิ่งที่สำคัญกว่ากองทัพทางทหารอีกต่อไป เพราะเมืองจะเป็นหน่วยที่การเชื่อมโยงพยายามเข้าไปให้ถึง ไม่ว่าจะเป็นถนนหรือความเจริญของสาธารณูปโภคต่างๆ หนังสือเล่มนี้กล่าวอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมาว่าไม่มีการลงทุนใดจะดีไปกว่าการลงทุนในการสร้างการเชื่อมโยง (หน้า 9) เพราะมันช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร การเชื่อมโยงผู้คน ผลลัพธ์ที่ได้ต่อยอดจากการเชื่อมโยงนั้นมหาศาลและส่งผลให้รัฐต่างๆ เจริญออกงามการเชื่อมโยงจะช่วยให้เกิดความร่วมมือและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก

---

¹ ข้อถกเถียงนี้โปรดพิจารณา Madelon Sheff. (2014). *Geography Is Destiny: Memories, Experiences, Opinion*. Bloomington, IN: iUniverse LLC; Robert Kaplan. (2013). *The Revenge of Geography: What the Map Tells Us About Coming Conflict and the Battle Against Fate*. New York: Random House และ John Luke Gallup, Alejandro Gaviria, Eduardo Lora. (2003). *Is Geography Destiny?: Lessons From Latin America*. Washington D.C.: Inter-America Development Bank ประกอบ.

จากชื่อของหนังสือ Connectography เป็นคำศัพท์ใหม่ที่เขาสอนเพื่อใช้อธิบายประเด็นให้เราเห็นการมองโลกว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่ในโลกปัจจุบันและโลกอนาคตจะเชื่อมโยงกันทางกายภาพอีกครั้ง นั่นหมายถึงการที่ในอนาคตอีกร้อยล้านปีจากนี้ไป แผ่นดินส่วนต่างๆของโลกจะเคลื่อนตัวจนเกิดการเปลี่ยนแปลงการผิวโลก โลกทางกายภาพที่เคยห่างกันอาจจะเคลื่อนตัวเข้าหากันอีกครั้งหนึ่ง หรือเป็นไปได้หรือไม่ที่โลกเราจะถูกเชื่อมโยงด้วยการพัฒนาระบบการขนส่ง พลังงาน หรือการติดต่อสื่อสารที่ไม่มีรอยต่อ (Seamless) ไม่มีจุดสะดุด หรือแม้กระทั่งบางที่เราไม่รู้ตัวเสียด้วยซ้ำว่าการเชื่อมโยงลักษณะดังกล่าวอาจได้เกิดขึ้นแล้วก็เป็นได้ เพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกที่สาธารณูปโภคที่เชื่อมโยงโลกได้ทำให้โลกเชื่อมกันอย่างมากแล้ว และเราอาจจะไม่ต้องรอถึงร้อยล้านปีข้างหน้าก็เป็นได้ Khanna จึงเสนอว่าหรือเราอาจจะเข้าใจปรากฏการณ์นี้โดยเรียกมันว่า “Connectography” กระนั้นก็ตาม น่าเสียดายที่เขาเองก็ไม่ได้ให้คำจำกัดความคำดังกล่าวโดยละเอียดในส่วนใดเลยในหนังสือเล่มใหญ่นี้ หากแต่ปล่อยให้ผู้อ่านใช้จินตนาการผนวกกับการเข้าใจเรื่องราวผ่านประสบการณ์การเดินทางของเขาที่มีไปทั่วโลกเพื่อเข้าใจคำดังกล่าว ว่าโลกของเราได้เกิดการเชื่อมโยงทางภูมิศาสตร์ด้วยสาธารณูปโภคไปแล้ว

หนังสือนี้ไม่เพียงแต่นำเสนอข้อดีที่รัฐจะได้รับจากการเชื่อมโยงกันผ่านตัวอย่างจำนวนมากในหนังสือเท่านั้น แต่หนังสือยังเสนอให้เราเห็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลที่รัฐบาลของประเทศต่างๆอาจนำมาพิจารณานั้นก็คือ ผลจากการเชื่อมโยงจะส่งผลอย่างไรต่ออำนาจรัฐ และรัฐเองจะแสวงหาผลประโยชน์จากการเชื่อมโยงเหล่านั้นให้มากที่สุดได้อย่างไรสิ่งที่รัฐจะทำได้เพื่อให้รัฐได้รับผลประโยชน์จากการขยายและพัฒนาของระบบการเชื่อมโยงนั้นไม่เพียงแต่การก่อสร้าง การสนับสนุนงบประมาณ การประสานงาน หรือการเอื้ออำนวยความสะดวกให้เกิดโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคเท่านั้น แต่สิ่งที่รัฐบาลอาจทำได้เพิ่มเติมอีกก็คือการโอนอำนาจ (Devolution) ไปยังพื้นที่ต่างๆ Khanna เสนอว่า แท้ที่จริงแล้วการเชื่อมโยงของเมืองผ่านสาธารณูปภคนั้นทำให้เกิดการโอนอำนาจในตัวของมันเอง เพราะเมื่อเมืองต่างๆได้รับผลประโยชน์จากการเชื่อมโยง ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นผลสืบเนื่อง การขยายตัวของตลาดหรือทุนนิยมในพื้นที่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น มันจะทำให้ชุมชนหรือเมืองนั้นสามารถยืนหยัดได้ด้วยตัวเองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในแง่เศรษฐกิจหรือการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลส่วนกลาง การเชื่อมโยงทำให้เมืองนั้นสามารถติดต่อกับโลกภายนอกด้วยตัวของเมืองเองโดยไม่ต้องพึ่งพาส่วนกลางอีกต่อไป ดังนั้นคำถามก็คือรัฐบาลส่วนกลางจะมีการจัดสรรโอนอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นจัดการประเด็นที่เกี่ยวข้องนี้ได้อย่างไร เพราะเมื่อการเชื่อมโยงทำให้เกิดการเชื่อมโยงของชุมชนแล้ว เศรษฐกิจที่ดีขึ้นของเมืองก็จะทำให้เมืองต้องจัดการและหาทางใช้ประโยชน์จากมัน ดังนั้นการโอนอำนาจให้กับเมืองเพื่อให้เมืองสามารถดูแลตัวเองได้นั้นจึงเป็นบททดสอบที่สำคัญของรัฐนั้น

Khanna ตั้งข้อถกเถียงอย่างชัดเจนว่าการโอนอำนาจนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญต่อเสถียรภาพของโลกมากเสียยิ่งกว่าประชาธิปไตยเสียอีก (หน้า 65) เพราะประชาธิปไตยมุ่งเน้นแต่เพียงการเลือกตั้งเท่านั้น แต่การโอนอำนาจเป็นการสร้างความมั่นคงทางการเมือง เพราะหากไม่มีการโอนอำนาจให้กับท้องถิ่นเพื่อให้

ดูแลประเด็นย่อยต่างๆในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมืองของชาติพันธุ์ หรือการจัดการปัญหาท้องถิ่น การจะทำให้เกิดประชาธิปไตยของรัฐเลยก็คงเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นหากยังมีการโอนอำนาจ การให้อำนาจกับท้องถิ่นมากเท่าใด ก็จะทำให้เกิดเสถียรภาพมากขึ้นเท่านั้น เพราะในบริบทที่รัฐบาลโลกมีความหลากหลาย บางรัฐอาจมีความแตกต่างของชาติพันธุ์ ประชากร ขนาดของพื้นที่ ความแตกต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่ต้องการที่แตกต่างกัน ยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายก็แตกต่างกัน ดังนั้นควรที่จะต้องมีการโอนอำนาจให้รัฐสามารถใช้ประโยชน์ของพื้นที่ของตนเองได้ ด้วยการสนับสนุนจากรัฐส่วนกลางที่สนับสนุนด้านการเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ เศรษฐกิจ หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ อันจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ที่จะกระจายและตกไปสู่หลายฝ่ายมากขึ้นก็จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจ การเลี้ยงตัวเองได้ และทำให้สังคมสงบสุขมากขึ้น

เมื่อมีการถ่ายโอนอำนาจก็จะทำให้เกิดการหลอมรวมกันใหม่ (Aggregation) (ดูบทที่ 4) เพราะเมื่อหน่วยอำนาจทางการเมืองใหม่ ๆ เกิดขึ้น หน่วยอำนาจเหล่านั้นก็จะพยายามหาทางที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองผ่านการก่อสร้างการเชื่อมโยงของระบบสาธารณูปโภค การบูรณาการทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายของแรงงาน หรือการปรองดองทางการเมือง (Political reconciliation) กระบวนการนี้ Khanna เรียกว่ามันเป็น “พลวัตของการถ่ายโอนและการหลอมรวม” (Devolution-aggregation dynamic) (หน้า 79) ตัวอย่างเช่นในแอฟริกา ก่อนหน้าที่จักรวรรดินิยมของยุโรปจะเข้ามาสู่ทวีปแอฟริกันนั้น อาณาจักรต่าง ๆ ในทวีปก็ต่างอยู่แยกจากกัน จนเมื่อมีการเข้ามาของประเทศเจ้าอาณานิคมก็ก่อให้เกิดกระบวนการพยายามปลดแอกและเรียกร้องเอกราช การพยายามให้ได้กลับมาซึ่งอำนาจอธิปไตย การเรียกร้องอัตลักษณ์และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนทำให้เกิดรัฐอธิปไตยใหม่ขึ้นมาจำนวนมากในทวีปแอฟริกา แม้ว่าจะใช้เวลาในการเรียกร้องและต่อสู้เพื่อเอกราชแตกต่างกันยาวนานกันออกไป แต่ผลที่เกิดขึ้นก็คือในปัจจุบันรัฐกว่าห้าสิบล้านรัฐที่เป็นรัฐเอกราชในทวีปแอฟริกาก็ได้ถือกำเนิดขึ้น ต่อมารัฐเหล่านี้ได้พยายามที่จะแสวงหาความร่วมมือระหว่างกันทั้งในแง่การเมืองและเศรษฐกิจ หรือตัวอย่างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนการเข้ามาของจักรวรรดินิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาณาจักรต่าง ๆ ในทวีปก็มีอำนาจเป็นของตนเอง จนเมื่อกระทั่งการเข้ามาของจักรวรรดินิยมและการต่อสู้จนได้รับเอกราชและตั้งรัฐอธิปไตยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐในปัจจุบันก็พยายามแสวงหาช่องทางทางเศรษฐกิจและการเมืองในการประสานผลประโยชน์ระหว่างกันผ่านการเชื่อมโยงของสาธารณูปโภคในภูมิภาค ปรากฏการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นได้เพราะเมื่อรัฐเริ่มได้รับเอกราช เส้นเขตแดนที่เกิดขึ้นทำให้รัฐสามารถกำหนดขอบเขตของอำนาจของตนเองเหนือดินแดนเพื่อจัดการและบริหารสาธารณูปโภคซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการขับเคลื่อนรัฐ สิ่งนี้เป็นพื้นฐานของการจัดการระดับภูมิภาคเช่นเดียวกัน เพราะรัฐต่างๆก็จะพยายามใช้สาธารณูปโภคพื้นฐานเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมือง หรืออาจกล่าวได้ว่าก่อนที่จะมีการรวมกันหรือสร้างความร่วมมือของรัฐ รัฐจะผ่านกระบวนการแยกกันอยู่ก่อน ก่อนจะมารวมกันเมื่อเวลาผ่านไป ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงของ

สาธารณูปโภคนี้จึงเป็นทั้งเครื่องมือและเป้าหมายที่รัฐต่างคาดหวัง มันทำให้เกิดการมองข้ามความขัดแย้งทางการเมืองหรือที่อาจเรียกว่า “ความขัดแย้งที่ถูกแช่แข็งเอาไว้” (Frozen conflicts) (หน้า 83) ไปและมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการเชื่อมโยง

หนังสือนี้มีคุณสมบัติด้านวิชาการต่อการศึกษาระดับด้านโลกาภิวัตน์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ธุรกิจระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ และภูมิรัฐศาสตร์ Khanna ได้เสนอประเด็นที่เชื่อมโยงและสลับซับซ้อนเอาไว้ในหนังสือที่หนาและน่าสนใจ พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างจากทั่วทุกมุมโลกเอาไว้อย่างมากเขาเสนอให้เห็นภาพที่ดีของการเชื่อมโยงของโลก กระนั้นก็ตามเขาไม่ได้ฉายภาพอีกด้านซึ่งอาจจะเป็นผลพวงที่เกิดจากการเชื่อมโยง หนังสือเล่มนี้จึงยังมีพื้นที่ขนาดใหญ่ให้ผู้อ่านได้มีปฏิสัมพันธ์ทางความคิดในการหาเหตุผลหรือข้อมูลเชิงประจักษ์มาโต้เถียงกับข้อเสนอหลักของงานเขียนนี้ได้โดยตลอดทั้งเล่ม หนังสือนี้ยังทำให้เราต้องขบคิดด้านวิชาการต่อการสอนวิชาภูมิรัฐศาสตร์ การเมืองระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าเราเส้นเขตแดนของรัฐยังคงมีอำนาจอยู่จริงหรือไม่ รัฐได้สูญเสียอำนาจอธิปไตยในการควบคุมเส้นเขตแดนและการทำงานของทุน การเคลื่อนย้ายของคนและทรัพยากรข้ามพรมแดนหรือไม่และที่สำคัญก็คือ การขนส่งระหว่างประเทศและการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเป็นประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาในสาขาการเมืองระหว่างประเทศและการพัฒนาการเมืองระหว่างประเทศในฐานะที่มันเป็นสิ่งที่น่าสนใจซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน รัฐ และระดับภูมิภาค ความเชื่อมโยงของผลกระทบเหล่านี้ส่งผลให้รัฐต้องปรับตัวอย่างไรในระบบเศรษฐกิจของศตวรรษที่ 21 รัฐควรโอนอำนาจหรือจัดสรรความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับหน่วยงานในเมืองหรือพื้นที่ต่างๆอย่างไรเพื่อให้ทุกพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญและมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจนี้

อย่างไรก็ดีผู้ที่อาจจะมีความเห็นต่อต้าน ไม่เห็นด้วย หรือตั้งข้อสงสัยหรือสังเกตต่อโลกาภิวัตน์หรือการพัฒนาของโลกอาจมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อหนังสือเล่มนี้ Khanna กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่าพวกผู้คนที่ต่อต้านทุนนิยม ต่อต้านเทคโนโลยี และต่อต้านโลกาภิวัตน์เป็นผู้ที่แพ้เสมอ (The “anti” movements – anticapitalism, antitechnology, antiglobalization – always lose) (หน้า 381) เพราะบุคคลกลุ่มนี้เป็นพวกที่ไม่มองการณ์ไกล เพราะมุ่งต่อต้านประเด็นย่อยและไม่ได้มองภาพรวมของระบบทั้งหมด ข้อเสนอของ Khanna ที่สนับสนุนการทำงานของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันของพื้นที่เชิงเศรษฐกิจและกลุ่มผู้ผลิตต่างๆ เป็นข้อเสนอและมุมมองที่เขามองว่ามันจะช่วยให้โลกดีขึ้น เขามักสนับสนุนข้อถกเถียงของเขาด้วยการอ้างถึงคำพูดของผู้นำหรือการศึกษาที่สนับสนุนการทำงานของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมและผลพวงที่ดีจากโลกาภิวัตน์ รวมไปถึงเสนอกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มากกว่าการทำให้เห็นภาพที่ตรงกันข้ามกัน

แม้ว่าหนังสือนี้จะไม่ใช่หนังสือที่ถกเถียงด้านทฤษฎี หรือนำเสนอโดยละเอียดในเรื่องกรอบความคิดใหม่ที่มีการอธิบายกรอบความคิดหรือคำที่เขาเลือกใช้มาเป็นชื่อหนังสือ แต่หนังสือนี้ก็หนังสือ

ที่ควรค่าเล่มหนึ่งกับนักวิชาการ นักยุทธศาสตร์ นักธุรกิจ หรือผู้ที่สนใจประเด็นเรื่องการเชื่อมโยงระดับชุมชน รัฐ ภูมิภาค และระดับโลก เพราะมันช่วยสร้างภาพให้เราเห็นความเชื่อมโยงของภูมิภาคและประเด็นต่างๆ และอาจจะเปิดเวทีการถกเถียงให้เรารู้สึกคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยอยู่ในใจตลอดทั้งเล่ม ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่ดีจากการอ่านหนังสือเล่มใหญ่เล่มนี้

Narut Charoensri

School of International Affairs

Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University

Chiang Mai, 50200

นฤตม์ เจริญศรี

สำนักวิชาการระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จ.เชียงใหม่ 50200

narut.c@cmu.ac.th